

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ile 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

Son dönemde Diyarbakır'da Mezopotamya Dil ve Kültür Araştırma Derneği (MED-DER), Payîz Pirtûk ve Anka Dil ve Sanat Eğitim Kooperatifi gibi kurumlara düzenlenen polis baskınları sonucunda, haklarında toplatma kararı bulunmayan çok sayıda kitap, dergi ve gazeteye el konulmuş ve ardından sulh ceza hakimlikleri tarafından toplatma kararları çıkarılmıştır. Hakimliklerin kararlarında, söz konusu eserlerde "örgüt propagandası yapıldığı", "örgütün betimleyici bir şekilde anlatıldığı" ve "örgütü özendirici ve benimsetici tarzda anlatıldığı" gibi gerekçelere yer verilmiştir. Ancak bu kararların somut bir delil veya bilimsel inceleme raporu temelinde alınıp alınmadığı, ifade ve basın özgürlüğü açısından ciddi bir tartışma konusu oluşturmaktadır.

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, özellikle İnsan Hakları Evrensel Beyanname ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, ifade ve basın özgürlüğünü güvence altına almaktadır. Kitap, dergi ve gazeteler üzerindeki toplatma kararları, bu özgürlükleri ihlal etmekte ve Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerine aykırı bir durum yaratmaktadır. Toplatma kararı verilen eserlerin büyük bir kısmı, Kürt dili, kültürü, tarihi ve ekoloji gibi konulara odaklanmaktadır. Bu durum, Kürt halkının kültürel haklarını hedef alan sistematik bir baskının parçası olarak değerlendirilebilir. Toplatılma kararlarında, eserlerin içeriklerine dair somut bir değerlendirme veya bağımsız bir bilirkişi raporu sunulmamış, yalnızca genel ifadelerle karar alınmıştır. Bu durum, hukukun keyfi uygulandığı kaygılarını ve endişesini artırmaktadır. Özellikle Kürtçe ve Kürt kültürü üzerine yazılmış eserlerin hedef alınması, toplumsal barış ve demokratikleşme sürecine zarar vermektedir.

Bu bağlamda;

1. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nın soruşturması kapsamında haklarında toplatma kararı verilen kitap, dergi ve gazetelerin içerikleri incelenirken hangi bilimsel ve hukuki kriterler esas alınmıştır?
2. Toplatma kararlarının alınmasında bağımsız bir bilirkişi raporu hazırlanmış mıdır? Hazırlandıysa bu raporlar kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?

3. Toplatma kararlarının alınmasında kullanılan “örgüt propagandası” ve “örgütü özendirici tarzda anlatım” ifadeleri nasıl tanımlanmıştır? Bu tanımlar hangi bilimsel ve hukuki kriterlere dayanmaktadır?
4. Toplatılan eserlerin yazarlarının ve yayıncılarının savunma hakları nasıl korunmuştur?
5. Toplatma kararlarının ifade ve basın özgürlüğü ile Anayasa'nın ilgili maddelerine uygunluğu nasıl değerlendirilmektedir?
6. Türkiye genelinde 2022, 2023 ve 2024 yıllarında toplatma kararı verilen kitap, dergi ve gazete sayısı nedir? Bu eserlerin içeriğine dair alınan kararlar hangi somut gerekçelere dayanmaktadır?
7. Türkiye genelinde son 5 yıl içerisinde “örgüt propagandası” ve “örgütü özendirici tarzda anlatım” gerekçesiyle kaç kitap toplatılmıştır?
8. Diyarbakır'da düzenlenen baskınlarda haklarında toplatma kararı bulunmayan eserlerin dahi el konularak toplatma kararı çıkarılmasının hukuki dayanağı nedir? Bu uygulamanın keyfi bir tutum sergilediği yönündeki eleştirilere ilişkin bakanlığınızın değerlendirmesi nedir?
9. Toplatılan eserlerin büyük kısmının Kürt dili, kültürü ve tarihi üzerine olması, Kürt halkına ve Kürt diline yönelik bir baskı politikasının parçası olarak mı görülmelidir?
10. Basın ve yayın özgürlüğünü güvence altına almak adına hangi adımlar atılacaktır?